

סוף מעשה במחשבה תחילה

נקודת מחשבה מפרשת השבוע לחיי המעשה

תהיה ענייני

לעבודה זרה, כנראה משם 'ירש' פנחס כאלה מידות גרועות.

ולמה התורה מספרת לנו מה לחששו 'הנשמות הטובות'?

"תסגור בבקשה את החלון", ביקש יאיר. "קר לי".

"אין מצב לסגור", התנגד בועז. "חם לי".

שניהם נתקעו בצפון בשעה מאוחרת בלילה ללא תחבורה ציבורית. קשיש טוב לב שראה במצוקתם הזמין אותם לישון בביתו הריק. בחדר החשון שכב בועז בצד ימין ויאיר בצד השני של החדר.

כשהקור התגבר קם יאיר וסגר את החלון. הוא עוד לא הספיק להתכסות שוב וכבר קם בועז ופתח את החלון. לצעוק ולהעיר את הזקן לא יכול יאיר, אבל לקום שוב ולסגור את החלון - בהחלט כן.

כמובן שבועז פתח אותו שוב.

מחצית השעה עברה ויאיר ניסה בטוב. "בועז, בבקשה, קר לי מאוד. אני סוגר את החלון".

בועז לא הסכים. הוא לא יכול בלי חלון

פתוח לנשום קצת אוויר.

הדקות חלפו והשעות עברו, אי שם אחרי האשמורה השלישית נרדמו השניים לזמן קצר עד שיפציע הבוקר. אף אחד מהם לא הסכים לוותר והחלון נפתח ונסגר חליפות.

כשהצליחו להתעורר בבוקר עם ראש כואב מחוסר שינה, גילו יאיר ובועז לתדהמתם שבמסגרת שסגרו ופתחו כל

"אנגליה הרבה יותר רחוקה מהירח", טען משוגע א'.

"קשקשן", זעף משוגע ב'. "את הירח רואים, את אנגליה לא".

"אתה לא נורמלי!" חרץ משוגע א', "הירח בכלל מחוץ לכדור הארץ".

הוויכוח התלהט ולא נותרה ברירה אלא לתפוס עובר אורח ולברר: "תגיד, מה יותר רחוק - אנגליה או הירח?"

"אין לי מושג", השיב ההלך, "אני לא מקומי"...

...

נדירות הן הפעמים בהן התורה מפרטת ייחוס משפחתי של מישהו יותר משני דורות.

בכל פעם כזו לומדים חז"ל מהפירוט נקודה מסוימת שבשלה הוסיפו לפרט חוץ משמו של האב גם את שמו של הסב או מעבר לכך. גם אצל "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן".

"לפי שהיו השבטים מבזים אותו", אומר רש"י.

לבזות? את פנחס?

אז ככה: אבא שלו, אלעזר הכהן הגדול בהווה. סבא שלו, אהרן, הכהן הגדול הראשון בעולם. סבא-רבא עמרם היה גדול הדור. משה רבנו - אדון הנביאים, הדוד.

'מוכרחים להבין איך קורה שנכד כזה מיוחס רוצח נשיא שבט לעיני כל ישראל?' צקצקו המבזים לשון. 'ממש רחמנות על המשפחה. אילו בושות'. חייב להיות שזה בגלל הסבא מצד האמא, יתרו. הוא הרי היה כומר

חלון ללא משמעות



למה צריך לדעת שכיזו את פנחס

הלילה - אין בכלל זגוגית...

ראיתי שהביאו לתרץ כך: התורה מלמדת אותנו כיצד היא דרכם של הולכי רכיל, שנדע לזהות אותה ולהיזהר. הולכי דרכים מחפשים פיקנטריה. פרטים עסיסיים על האובייקט התורן.

אם הם לא ימצאו אותה באדם שעליו הם מדברים - הם יחפשו בחורים ובסדקים, יגיעו עד לסבא מצד האמא שפיטם עגלים לעבודה זרה.

לא חשוב שאז הסבא היה גוי. לא חשוב שאחר כך הוא התגייר וחתנו היה משה רבנו. לא חשוב שמבני בניו של יתרו ישבו בלשכת הגזית. אפילו לא חשוב שהנכד שלו - זה שעליו מוציאים דיבה כעת -

הציל את כלל ישראל ממגפה קטלנית "בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי".

כן כן, אותם הולכי רכיל ניצלו לא פחות ולא יותר בזכותו של האיש עליו הם מדברים.

אין להם שום מילה רעה להגיד **עליו**, אבל 'משהו' הרי חייב להיות. "שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה"...

...

ויכוח הוא דבר לגיטימי, לפעמים הוא אפילו נצרך ומועיל לבירור הדרך הטובה ביותר לפעול.

בוויכוח, כמו בוויכוח, מוכרחים להגיב לכל טענה, נכון? אי אפשר להשאיר את הצד השני עם טענה שלא ענינו עליה. ואז עושים את הטעות הכי גדולה: מכניסים עיזים לתקציב.

טענות לא מאוד רלוונטיות נורות בזו אחר זו. זה מתחיל ב"קודם כל", ואז מגיע "שנית". יש איזה עשרה 'סעיף קטן' שאנחנו מציבים בזה אחר זה.

אם הצד השני יבדוק את הטענות הללו, הוא יגלה שהן 'לא מקומיות'. הוא יסיק

- ובצדק - את המסקנה המתבקשת על הצד הצודק.

במקום לפתוח ולסגור את המסגרת בעקשנות, שווה לבדוק קודם אם יש בה זגוגית.

תהיו ענייניים. זה גם חכם וגם צודק.

ותזכרו: לא מערבים הורים. בטח לא סבים...

אם יחפץ לריב עמו



"ושעיר עיזים אחד לחטאת" (כח, טו)

"אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי על שמיעטתי את הירח" (רש"י).

ויש להבין: אם הקב"ה כביכול חטא במיעוט הירח, מפני מה אנו, בני ישראל, אלו שצריכים להביא חטאת על כך בראש חודש?

בספר 'לחמי תודה' ביאר באופן נפלא: הלבנה הרי טענה "אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד", ועל כך השיב לה הקב"ה "לכי ומעטי את עצמך". אלא שאם כן, היה הקב"ה צריך לכאורה להגדיל את החמה ולא להקטין את הלבנה.

אולם לא ניתן היה להגדיל את אור החמה, משום שעל הפסוק "וירא אלוקים את האור כי טוב" כתב רש"י בשם המדרש "ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, והבדילו לצדיקים לעתיד לבוא".

"אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי על שמיעטתי את הירח", שאילו לא חטא האדם והיו רשעים בעולם, לא היה צריך לגנוז את אור השמש ואף ניתן היה להגדיל אותו ולא היה צורך למעט את הירח.

משחטאו הבריות והיה צורך למעט את הירח - "הביאו כפרה עלי"...



"הוא דתן ואבירם קריאי העדה" (כו, ט)

פלא והפלא, שני אלה שחז"ל דורשים אותם לרשעות מתחילה ועד סוף, מקבלים את התואר 'קריאי העדה'. הייתכן?

בספר 'אלף המגן' ביאר זאת על פי משל נאה: יהודי מכפר קטן קיבל הצעת שידוך לבתו מעיר גדולה וחשובה. השדכן הצטייד בכתב רשמי וחתום מטעם אותה קהילה שאבי המדובר הוא ראש הקהל בעיר ההיא. אבי הבת התלהב מאוד ורצה להתקדם עם השידוך, אך רעיותו שהספיקה קצת לברר - הודיעה שהתעודה לא קובעת בעיניה כלום ויש לנסוע למקום ההוא ולברר על המשפחה.

בלית ברירה נסע היהודי למקום ונוכח לדעת שכולם מעקמים את האף למשמע השם.

"אבל הוא ראש הקהל", טען לעומתם.

"נכון", השיב לו פיקח, "אבל הבט על התאריך: באותו זמן השתלטו הבולשביקים על האזור ורק מחמת שהוא שיתף איתם פעולה במסירות והלשנות - התמנה לראש הקהל"...

זהו שאמר הכתוב "אשר הצו על משה ועל אהרן בעדת קרח", אם תסתכל על התאריך שחתום על כתב המינוי שהפך אותם ל'קריאי העדה', ותראה מתי הוא התרחש - תבין מי מינה אותם ותבין מי הם היו...



וּפְשִׁיט אֶת בְּגָדָיו וּלְבַשׁ

את הצרה במלואה. "ואשר יבוא לפניהם" כוונתו 'ללבוש' את בגדי המנהיג טרם שיענה עצה נכונה.

רק באופן כזה, יוכל להתקיים בו המשך הכתוב "ואשר יוציאם" מן הצרה בה הם שרויים. לא זו בלבד שמחלצים יהודי מצרה, אלא אף "ואשר יביאם" אל חוף מבטחים, לדאוג לו לישועה בת קיימא.

...

קורס למנהיגות ולפועלי ישועות - טרם נפתח. קורס לנותני עצות - מיותר לחלוטין. כולם יודעים לתת אותן...

אבל רעיונו של ה'צמח צדק' לא נוגע רק לרבי'ס וצדיקים. הוא יכול לבוא לשימוש אצל כל אחד מאיתנו. בעת שרואים יהודי בצרה וכבר מוכנים ורוצים לעזור לו, יש לזכור: אי אפשר להזדהות עם השני באמת כשלא 'נכנסים לו לבגדים'. מן ההכרח לנסות לצאת מעט מה'עצמיות' שלך ולהסתכל על הצרה של החבר מהזווית שלו - זה השלב הראשון.

הצלחת לחוות את הקושי שלו? הוא נוגע לך בלב? אתה מרגיש שאתה מוכן לפעול לטובתו?

שים לב: אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

כשאתה כואב כמותו על הבעיה, כשהלב שלך מזדעק איתו על העוולה - אתה לא מסוגל לעזור לו בצורה טובה. זה הזמן 'להוריד את הבגדים' שלו וללבוש את שלך. חייבים לנתק את הרגש ולפעול בצורה מושכלת על מנת לסייע ולא חלילה להזיק.

את עצמיותי וללבוש את עצמיותו של היהודי. על מנת לעזור לו, לא די שאזין לצרתו, אלא מוכרח אני ללבוש את עצמיותו ולחוש את הצרה בכל פרט ופרט שלה, רק אז יש באפשרותי להבין אותו כיאות.

"לאחר מכן, מוכרח אני לפשוט את עצמיותו של היהודי וללבוש את עצמיותי. שכן את העצה צריך אני לתת ממקום של רבי ודבר זה לא ניתן לעשות כאשר לבוש אני בעצמיותו."

לאחר שסיים ה'צמח צדק' לגלות

"נזקק אני לפשוט את עצמיותי וללבוש את עצמיותו של היהודי... לאחר מכן, מוכרח אני לפשוט את עצמיותו של היהודי וללבוש את עצמיותי"

טפח מהנהגתו בקודש, הפטיר כלפי הגבאי: "אם אתה היית נדרש להחליף עשרים פעם את בגדיך בשישים דקות - גם בגדיך היו ספוגי זיעה..."

לאור ביאורו של ה'צמח צדק' נוכל לבאר בדרך רמז את הפסוק כמין חומר: "אשר יצא לפניהם" כוונתו על מנהיג בישראל שיודע 'להוציא' ולפשוט את 'בגדיו' כשמגיע לפניו מקרה קשה, על מנת שיוכל לחוש

"אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם" (כז, יז)

מפרשי התורה עמדו על כפל הלשון בפסוק: "אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם". אם הוא יוצא לפניהם למלחמה, כמו שפירש רש"י, לכאורה הוא גם "יוציאם" איתו למלחמה.

מכוח הכפילות ביאר רש"י ש"יוציאם" הכוונה שבכוח זכויותיו יוכל המנהיג להוציא אותם למלחמה ולהחזיר אותם בשלום.

אלא שגם לפי דברי רש"י יש לדקדק מהו "ואשר יבוא לפניהם".

...

מנהגו של ה'צמח צדק' מליובאוויטש, היה לקבל חמישה אנשים מדי יום. קבלת הקהל ארכה כשעה, כך שבממוצע קיבל הרבי כל אחד שנכנס לקודש פנימה כעשרים דקות לשטוח את צרתו ולהתברך.

לפני שנכנס ה'צמח צדק' לקבלת הקהל, נהג להחליף את בגדיו לבגדים לבנים מיוחדים. לאחר שהסתיימה קבלת הקהל, החליף את הבגדים הלבנים בבגדים רגילים.

באחד הימים הוציא הגבאי את הבגדים הלבנים לאחר קבלת הקהל והראה אותם לחסידים שהם ספוגי זיעה.

שמע ה'צמח' והקפיד על הגבאי. מי נתן לו רשות להראות דבר זה לאחרים?

לאחר מכן החליט ה'צמח צדק' לשַׁבֵּר את אוזנו של הגבאי: "כאשר מגיע אלי יהודי לעזרה, נזקק אני לפשוט

חֲשׁוּבָה לְטוֹבָה

פנינים מפרד"ם התורה

הכניסה לפרדס: "ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו" (כז, ח)

עשיר אחד אב לשש בנות השיא את בנותיו רק לכהנים.

לאחר שסיים להשיא את בתו האחרונה לכהן, ראה ידידו שהוא שרוי במצב רוח טוב והחליט לברר את פשר הדבר. למה רק לכהנים.

"יודע אתה שבן אין לי", המתיק לו סוד העשיר בלחש, "משכך, בנותיי הן ששירשו אותי לאחר מותי. אחד מחבריי הגבירים שהיה במצב דומה לפני כמה שנים ונפטר בצעירותו, נחל ביזיון רב בעת הלוויה כאשר התקוטטו חתניו לוקחי בנותיו מעל מיטתו איך תתחלק הירושה.

"החלטתי שאצלי זה לא יקרה. ייתכן שגם החתנים שלי יריבו אחרי פטירתם על הירושה. אבל הם כהנים ולכן דבר אחד בטוח: זה לא יקרה מעל המיטה שלי..."

פשט: "ושם איש ישראל המוכה אשר הוכה" (כה, יד)

המילים "המוכה אשר הוכה" הן כפל לשון ולכאורה משמעותן זהה.

מפרש בספר 'אמרי יעקב', לגאון רבי יעקב מאיר ישורון, דיין בוורשא, באופן נפלא: חז"ל (סנהדרין פב:): מציינים את הניסים שנעשו לפנחס בשעה שהרג את זמרי. אחד מהניסים - "שהיה לו לפרוש ולא פירש". דהיינו: הדין "קנאין פוגעין בו", בבעל העבירה, הוא רק בשעת מעשה. אולם אם פירש מן העבירה, חוזר דינו לבית דין.

כאשר הגיע פנחס להרוג את זמרי, היה לזמרי לפרוש, ועל ידי כך היה

ניצל ממיתה. אלא שנס נעשה לפנחס וזמרי לא פירש. ואם היה זמרי עם הארץ שלא ידע את ההלכה, אין כאן נס.

זהו שמבאר הפסוק "ושם איש ישראל המוכה", שהכהו פנחס, והנס היה "אשר הוכה" כאשר הוא "את המדיינית" ולא פירש, "זמרי בן סלוא נשיא בית לשמעוני", שבוודאי ידע את ההלכה.

רמז: "לרב תרבה נחלתו... איש לפי פקודיו יותן נחלתו" (כו, נד)

ה'שפתי כהן' על התורה ביאר בדרך רמז: "לרב תרבה נחלתו" - לפי מה שהרבה אדם תורה ומצוות בעולם הזה, כך תרבה נחלתו לעולם הבא.

בספר 'חידושי שמואל' ביאר לפי דבריו המשך הפסוק בדרך רמז "איש לפי פקודיו יותן נחלתו", ש'פקידה' היא לשון חיסרון, כמו שנאמר "ויפקד מקום דוד". אם כן, "איש לפי פקודיו" - לפי מה שמחסר אדם מממונו ונותן לצדקה, "יותן נחלתו".

דרש: "ותקרבנה בנות צלפחד" (כז, א)

"תנא בנות צלפחד... חכמניות הן - שלפי שעה דיברו" (בבא בתרא קיט:).

היכן ניכרת חכמתן של בנות צלפחד מכך שלפי שעה דיברו?

בספר 'באר יצחק' לגאון רבי יצחק מאליק, מבאר בדרך דרש לפי דברי חז"ל שאמרו "אין חכמה לאישה אלא בפלך". ואם כן, אם היו בנות צלפחד מגיעות וטוענות "תנה לנו אחוזה"

איש לא היה מקשיב לדבריהן. כיון שראו שמשה עוסק בפרשת הנחלת הארץ לישראל וחלוקת הנחלות, עמדו וביקשו "תנה לנו אחוזה". ודבר בעתו - מה טוב.

לכן ציינו חז"ל את חכמתן "שלפי שעה דיברו". כיוונו את הבקשה לזמן הרצוי בו היא יכולה להישמע ולהתקבל.

סוד: "את הכבש אחד... ועשירית האיפה סולת" (כח, ד-ה)

מבאר רבנו משה חיים לוצאטו (הרמח"ל) בספרו 'מגילת סתרים': חז"ל דרשו "את הכבש אחד - מיוחד שבעדרו".

סוד הדבר הוא שבכל יום ויום עולים ניצוצות קדושה על ידי עבודתם של ישראל למעלה, והכלל הוא שככל שניצוצות הקדושה יותר מתוקנים ויותר מוכנים - כך הם יכולים יותר לעלות.

לכך היה צריך לבחור מתוך העדר את הכבש הטוב ביותר, ועל ידי הגשמיות היותר מובחרת שתוקרב לקרבן - יעלו יותר ניצוצות קדושה ויתוקנו.

אלא שלפעמים הסטרא אחרא מנסים להתערב בעבודת הבורא ולעלות גם כן עם הניצוצות ומזה יש להם חיות וחיזוק, לכן ציווה הקב"ה להקריב עם קרבן התמיד מנחת סולת, שרומזת לכך שהקרבן הוא כ'סולת נקייה' ואין רשות לכוחות החיצונים להתקרב אליה.